

ቁም ስቅላችን ያሳየን የኢትዮጵያን የለየለት ጽንፈኛ አስተሳሰብ!

የሴኔግል ሙሉጌታ ባባ, P.H.D.*

ክፍል 2

የጋራ ግንዛቤ በሌለበት ሀገር/አህጉር ውስጥ እውነተኛ የኢኮኖሚና የፖሊቲካ ነፃነት መጎናጸፍ ዘበት ነው። ብሔራዊ መግባባት ላይ መድረስ የሚቻለው የጋራ ግንዛቤ ሲኖር ብቻ ነው። ሌላው ቀርቶ፣ ባለመስማማት መስማማት (agreeing to disagree) የሚቻለው አሁንም የጋራ ግንዛቤ ሲኖር ብቻ ነው። በዘመናዊነት ስም የተዘረጋው አውሮፓዊነት ግን፣ በአፈሪካዊያን ወይም በኢትዮጵያዊያን ማሳበረሰብና ሊሂቃን ዘንድ የጋራ ግንዛቤ እንዳይኖር እንቅፋት ሆኗል።

አንድን “ነገር” በመገንዘብ ሂደት ውስጥ የአተያይ እንቅፋት (puzzles of perception) ወይም የአመለካከት ልዩነት መኖሩ የታወቀ ቢሆንም ቅሉ፣ የአውሮፓዊነት መንፈስና ዘረኛ አስተሳሰብ ስር በሰደደበት ኢትዮጵያና ለሎች የአፈሪካ ሀገሮች ውስጥ ግን፣ የጋራ ግንዛቤ የመፍጠርን የመሰለ አስቸጋር ስራ የለም። ከሁሉ በላይ፣ በሀገራችን ኢትዮጵያ የጋራ ግንዛቤን ለመፍጠርና ብሔራዊ መግባባት ላይ ለመድረስ እንቅፋት የሚሆነው የኢትዮጵያን የለየለት ጽንፈኛ አስተሳሰብ ነው። ለመሆኑ እነዝህ ኢትዮጵያውያን ማን ናቸው?

ኢትዮጵያውያን በኩረጃ ፍልስፍና የተካኑና የምዕራባዊያን የአስተሳሰብ ዘይቤ ተከትለው ማንነታቸውን የሰለቡ ግለሰቦች ናቸው። በተለይ ምዕራቡ ዓለም ባስታጠቃቸው ርዕዮተ-ዓለም ወይም ጽንሰ-ሐሳብ ላይ ተመስርተው፣ በፍፁም የበታችነት ስሜት የራሳቸውን ማንነት (ቋንቋ፣ ባህል፣ ታሪክ) አብዝቶ የሚጸየፉ ሲሆን፣ በተቃራኒው የነጮችን ባህልና ማንነት በለየለት ሁኔታ ያመልካሉ። ኢትዮጵያውያን ዘመናዊነትን እንደ ወረደ በመቅዳት፣ ተጨባጩን የሀገሪቱን ሁኔታ ያላገናዘበና የምዕራቡን ዓለም ፖሊቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ጥቅም ብቻ የሚያስጠብቅ ፖሊስዎችን በመተግበር፣ ሀገራችንን ለእጅ-አዙር ቅኝ-ግዛት ዳርጓታል። ዶ/ር መረራ ጉዲና በትክክል እንደታዘበው “ላለፉት መቶ ሃምሳ ዓመታት ነፃ ሀገር ናት በምትባለዋ ኢትዮጵያ ውስጥ የኢትዮጵያ መሪዎች ሥልጣን ላይ ለመውጣት ወይም ሥልጣን ላይ ከወጡ በኋላ ተደላድሎ ለመቆየት እንድችሉ የውጭ ኃይሎች ጉልህ ሚና ሲጫወቱ እንደነበር ነው...በሀገራችን ፖሊቲካ ውስጥ የውጭ ጣልቃ ገብነት ቋም ከስተት እየሆነ መምጣቱን በውል መገንዘብ ጠቃም ይመስለኛል።” (ዶ/ር መረራ ጉዲና፣ የኢትዮጵያ የታሪክ ፈተናዎች እና የሚጋጩ ሕልሞች፣ የኢህአዴግ ቆርጦ ቀጥል ፖሊቲካ፣ 2008፣ ገጽ 16፣17)

ኢትዮጵያውያን ከአውሮፓዊያን ጠበብነት በኩረጃ የታሪክ አጻጻፍ ስልት፣ የአንድን ሕዝብ ታሪክ ሙሉ በሙሉ አዋርደው፣ ውሸትን እውነት በማስመሰል ጽፈው ያስተምራሉ። ይህ ከቅኝ-ገዥዎች የተቀዳ የታሪክ ትንተናና አረዳድ እኛ-እነሱ የሚል የሁለታዊነት (dualism) ጽንሰ-ሐሳብ (<ሴሜን-ደቡብ>፣ <ክርስቲያን-አረመኔ>፣ <ባንዳ-ኢትዮጵያዊ>፣ <አስላም-ክርስቲያን>፣ <ሴማዊ-ሻንቅላ> ወዘተ) በመፍጠሩ ምክንያት እስከ ዛሬ ድረስ በአንድነት ኃይሎችና (ultra-right) በብሔርተኞች (ultra-left) መካከል <ያላባራ ጦርነት> አስከትለዋል።

በአብዮቱ ጊዜ በብዙ ሊሂቃን ዘንድ የነበረው አንድ ችግር <የኢትዮጵያ ታሪክ>ን የሚተረጎሙበት መንገድ ነበር። በቅርጽና ይዘት የተለያዩ ቢሆንም፣ ይህ የታሪክ አረዳድና ልዩነት የመደብና የብሔር ጥያቄን ይዞ ብቅ ብሏል። የ<ማንነት> ጥያቄን

ያመነጨው ኢህአዴግ እንደሆነ የሚሞግቱ ብዙ ሰዎች አሉ። ይህ ትክክል አይደለም። ኢህአዴግ መተቸት ያለበት የማንነት ጥያቄን ከመጠን በላይ እንደሰጠጥ በማድረግ ላይ ነው። በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ የማንነት ጥያቄን ያመነጨው ኢህአዴግ ነው። ብሎ መሞገት ግን ከምላስ ላይ ጸጉር እንደመንቀል ይቆጠራል። ተወደደም ተጠላ፣ የመደብም ሆነ የብሔር ጥያቄ በነበረበት ኢትዮጵያ «ሁለቱም አልነበሩም» ወይም «አንዱ ብቻ ነበር» ብሎ መፈላስፍ በተዘዋዋር «በግድ እኛን ሁኑ» የሚል አንደኛው አለው። «በግድ እኛን ሁኑ» የሚለውና ከምዕራቡ «ዓለም» የተቀዳ አስተሳሰብ በኢትዮጵያ ምድርም እንደማይሰራ ነው።

የበለጠ ግልጽ ለማድረግ፣ በ1960ዎቹ የነበረው ትውልድ («ያ ትውልድ»)፣ የሀገራችን ባህልና ኅይማኖት ወይም የሕዝቡን ሥነ-ልቦና ግምት ውስጥ ሳያስገባ፣ ዘመናዊነትን ከእነ አሰስ ገሰሱ በመቅዳት በጊዜው አብቦ የነበረውን የኢትዮጵያ አብዮት አስጠልፏል። «ያ ትውልድ» ለውጥ ፈላጊ የሆነ ማኅበረሰብ መሆኑ ቢገባንም ቅሉ፣ ለዝህ ታሪካዊ ስህተትና የመጠፋፋት ፖሊቲካ ኋላፍነቱን መውሰድ ይኖርበታል። ይህ ግን የብሔር እኩልነትም ሆነ የሀገር እንድነትን ግምት ውስጥ በማስገባት በሰከነ መንፈስ ሁላችንንም በእኩልነት የሚታስተናግድ «ድሞክራሲያዊት» ኢትዮጵያን ለመፍጠር በቃላት ሊገለጽ የማይችል ተጋድሎ ያደረጉትን ጥቅት ቆራጥ ግለሰቦችን አይመለከትም። በተቃራኒው፣ በሕዝብ ብሶትና እንባ ለማትረፍ ሲሉ፣ አንድም በኢትዮጵያ አንድነት ስም፣ አልያም በብሔር ፖሊቲካ ስም ተነስተው የምዕራባዊያንን የኢኮኖሚ አጀንዳ በስውር በማስፈጸም ሀገራችንን ለእጅ-አዙር ቅኝ-ግዛት የዳረጓትን አድርባይና ወሮ-በላ ኢትዮፕያን ፖሊቲካኞችንና ምሁራንን ይመለከታል።

ኢትዮፕያንን የአብነዳጅነት ስሜት በመላበስ፣ በሀገራችን ውስጥ ለሚፈጠረው ማንኛውም ፖሊቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ቀውስ የውጭውን ዓለም መፍትሔ ይሻሉ። የኢትዮጵያዊያን ችግር በኢትዮጵያዊያን «ብቻ» መፈታት ሲገባ፣ የሦስተኛ ወገን ጣልቃ-ገብነት ይሻሉ። በዝህ ምክንያት፣ ሀገራዊ ችግሮቻችንን በመደማመጥ፣ በመነጋገርና በመግባባት መፍታት አይፈልጉም። የምዕራቡ «ዓለም» ርዮተ-ዓለም ለህልና ባርነት ስለዳረጋቸው፣ የተወሳሰበ ታሪክና የማንነት ስብጥር ላላት ሀገራቸው ኢትዮጵያ አንድ ወጥ አመለካከት ብቻ የሚያሰርጽ አካሄድ ይተገብራሉ። ይህንን የለየለት ጽንፈኛ አመለካከት ከሁለት ወገን ማየት ይቻላል፤-

- በአንድ በኩል፣ የተለያዩ ቋንቋ፣ ባህልና ታሪክ ያላቸውን ሕዝቦች በጉልበት ጨፍልቀው አንድ በማድረግ «በግድ እኛን ሁኑ» የሚል ጽንፈኛ አመለካከት ነው። «በግድ እኛን ሁኑ» ማለት ሌላ ሳይሆን፣ የራሳችሁን ቋንቋ፣ ባህልና ማንነት ትታቸው የእኛን ማንነት በኋይልና በጉልበት ተቀበሉ ማለት ነው። ይህ አካሄድ ስበዛ አደገኛ ነው። አንድ ቋንቋ፣ አንድ ሀገር፣ አንድ ኅይማኖት የሚለው ተረታ-ተረት ምን ያህል ዋጋ እንዳስከፈለን የኢትዮጵያ ሕዝብ ታሪክ ህያው ምስክር ነው። እንድህ ዓይነቱ ፍልስፍናዊ አመለካከት ገዳፊነት (reductionism) የሚባል ሲሆን፣የሰው ልጅ ስለ ራሱ ንጽረተ-ዓለም (worldview) ያለውን አመለካከት (ቅድሜ-ግንዛቤ—pre-understanding) ተቀዳሚና (primordial) መሠረታዊ (fundamental) መሆኑን ስለሚዘነጋ፣ ለብዙኅ-እይታ (multi-perspective) ፈጽሞ ቦታ የለውም። ስለዝህ ንጹሕ-ኢትዮጵያዊ ከእኛ በላይ ለአሳር የሚለው ትምክህተኛ አመለካከት (ዶ/ር መረራ ይህንን አመለካከት ያላቸውን ሰዎች «የኢትዮጵያዊነት የምስክር ወረቀት (certificate) ሰጭና ከልካይ አድርጎ ራሳቸውን የሾሙ» ይሏቸዋል)፣ የዘውግ ጥያቄን ወደ ጥግ መስመር (ultra-left) ከመውሰድ ውጭ የሚያመጣው ፖሊቲካዊ ፋይዳ የለውም። የሚከተለው ትዝብት ለዝህ ሀሳብ ትክክለኛነት አንዱ ምስክር ነው፤ “የንጉሡ መንግስት የኤርትራን ፌደራሽን በማፍረስ ያገኘው ጀበሃና ሻዕቢያ የተባሉ[sic] ተቃዋሚዎችን ነው። በኢትዮጵያ አንድነት ላይ ምንም ዓይነት ጥያቄ የሌላቸውን የመጫ ቱለማ የልማት ማኅበር መርዎችንም በማፈን ያገኘው ውሎ አድሮ የአሮሞ ነፃ አውጭ ግንባር (አነግ)ን ነው። ደርግ በተራው፣ በኢትዮጵያ አንድነት ላይ ምንም ዓይነት ጥያቄ የሌለውንና በዋናነት በትግራይ ልሂቃን የሚመራውን ኢህአፓን በማፈን ያገኘው ሕወሐትን ነው። በዘመኑ ይሻላሉ በሚባሉ የአሮሞ ልሂቃን

ጭምር የሚመራውንና በአሮሞ አካባቢዎች ሰፍ ምና የነበረውን መኢሶንን በማፈን ያገኘው ለየት ያለ ሕልም ያላቸውን የአሮሞ ብሔርተኞችን ነው።” (ዶ/ር መረራ ጉዲና፣ ገጽ 23)

- በሌላ በኩል ያለ ጽንፈኝነት የብሔር ጭቆናንን ማዕከል ያደረገ ፖሊቲካዊ አመለካከት ሲሆን፣ “ምንም ዓይነት የጋራ ታሪክ አልነበረንም” የሚል ተረታ-ተረት ነው። ዶ/ር መረራ ይህንን ወገን “ኢትዮጵያ የሚትባል ሀገር ስም በጀርድ አልሰማም” ወይም “የታሪክ ሂሳብ እንተሳሰብ” የሚሉ ናቸው ይላቸዋል። በመጀመሪያ፣ በምዕራባዊን ድጋፍ የዛሬይቱን ኢትዮጵያዊ መንግስታዊ ግዛት የፈጠሩ አፄ ምንልክ ነበሩ። የታሪክ አጋጣም ሆነና እነሆ እኛም በዝህ <ግዛት> ውስጥ ተገኝተናል። የመጣንበት መንገድ (አንድ የሆነበት) ግን አንድም በስምምነት ሲሆን፣ ሁለትም በጦርነት ነው። በመሐል አድስ አበባና በአኖላ ላይ የቆሙ ሐውልቶች ለዝህ ሕይወት ምስክር ናቸው። የታሪክ ምንጮች ሁሉ የተዛቡ እንጅ ፍፁማዊ የማይሆኑበትም ለዝህ ነው። ስለዝህ፣ በአንድ ግለሰብ ወይም ሕዝብ ላይ ፍፁማዊ ስምምነት መፈለግ የሰው ልጅ <ሕልውና>ን ከቅጡ አለመረዳትን ያመለክታል። የኢትዮጵያን ምና ችግራቸውም ይኸው ነው። የፀጉር ስንጠቃ ክርክር ውስጥ ሳልገባ ከዝ በፊት የጻፍኩትን ሐሳብ በግልጽና በአጭሩ ላስቀምጥ፡- የማንኛውም ግለሰብ ወይም ሕዝብ ታሪክ ምልካምና መጥፎ ገጽታ አለው። ስለዝህ፣ አንድም ፍጹም እርኩስ፣ አልያም ፍጹም ቅዱስ አድርጎ ማቅረብ የአስተሳሰብ ሽርሙጥና ይባላል። ፍልስፍና ከምዕራባዊያን <ዓለም> ለተቀዳ ለእንደዝህ ዓይነት የታሪክ አረዳድና ትንተና ፈጽሞ ቦታ የለውም። ዞረም ቀረ፣ ከ19ኛው ከ/ዘመን መጨረሻ ወደህ የኢትዮጵያ ሕዝቦችን ከሌላው ጊዜ የበለጠ ያስተሳሰራቸውና ያቀራረባቸው ብዙ የታሪክ አጋጣሚዎች ነበሩ፤ አሉምም። በአንድ <ግዛት> ውስጥ ያሉ ሕዝቦች ይቅርና፣ ግለሰቦች ሰው በመሆናቸው ብቻ የሚጋሩ ብዙ እሴቶች አሏቸው። <የታሪክ ሒሳብ ካልተወራረድን ሞተን እንገኛልን> የሚል ጽንፈኛ አመለካከት ካልተከተልን በስተቀር፣ የኢትዮጵያ ሕዝቦች አሁንም አንድ ላይ ሆኖ ይህንን ሀገር የማይገነቡበት ምንም ምክንያት አይታዩኝም። ሌላው ቀርቶ የእኛ ስምምነትና አንድነት ከምስራቅ አፈሪካም አልፎ፣ ለአህጉራችን አስፈላጊና በጣም ወሳኝ ጉዳይ ነው።

ኢትዮጵያንን የምዕራቡ ዓለም መጠቀምያ ከሚሆኑ፣ ከእድሜ ልክ እንቅልፋቸው ነቅተው እነኝህን ሁለቱን ጽንፈኛ አመለካከቶች ለምን እንደማያስታርቁ ለእኔ ፈጽሞ ግልጽ አይደለም። በዓሉ ግርማ ይህንን አሳዛኝ ጉዳይ እንደ ሲል በግጥም መልክ ገልጾት ነበር፡-

የአንድ እናት ልጆች

በአስተሳሰብ ተጣልተው

በአመለካከት ተለያይተው

የሚያስተርቅ ጠፍቶ

የእብድ ገላጋይ በዝቶ

ዛሬም አንዱ ወገን ሌላውን ከመውቀስ ውጭ የጋራ አጀንዳ ቀርጸን፣ ለሀገራችን ፖሊቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ቀውስ ዘላቅ መፍትሔ ማመንጨት <አልቻልንም>። ዝለዝህ አንድ ላይ <ማልቀሱ> እንጅ አንድ ላይ መሰራት አልተቻለም!! የኢትዮጵያ <ታሪክ> እስከገባኝ ድረስ፣ የሥነ-ልቦና ጥቅም ካልሆነ እንጅ፣ ባለፉት ሥርዓቶች ሆነ በአሁኑ ወክት በኢኮኖሚ ረገድ አንድ ወገን ብቻ ተጠቃም ነበር ብሎ መፈላሰፍ፣ ለፖሊቲካ ፍጆታ ክልሆነ በስተቀር ከተጨባጩ የኢትዮጵያ ታሪክ ጋር የተገናኘ አይደለም።

ኢትዮጵያንን ግን በአጉል ተመጻዳቅነት <ወዝ-አደር-ላብ-አደር> <ሀገር-ሕዝብ> <እናሽንፋለን-እነቸንፋለን> <ግለሰብ-ቡድን> <ግዴታ-ነፃነት> ወዘተ የሚሉ ጽንሰ-ሐሳቦችን አንዱ የሌላው ተቃራኒ አድርጎ ለማቅረብ ሞክሯል። ይህ የፀጉር ስንጠቃ ክርክር ዛሬም ለእኛ ትውልድ ተርፎ የማንነት ግራ መጋባት ውስጥ ከቶናል። <ሀገርና-ሕዝብ> ወይም <ግለሰብና-ቡድን> ወይም

ግድታና-ነፃነትን የአንድ ሃገራዊ ሁለት ገጽታ መሆኑ እየታወቀ፤ ለአንባቢውና ጎፈረው የትኛው ይቀድማል ብሎ መፈለግ ለተራበው ዜጎችን ዳቦ ይሆናል ብዬ አላሰብም።

በጣም የሚገርመው፣ ለየ ትውልድ የአሁኑን ትውልድ (በተለይ ወጣቶችን) ግለብ አስተሳሰብ ብቻ እንደ፣ የበሰለና የጤራ እውቀት እንደሌላቸው አድርጎ ለመሳል ይሞክራል። የትኛው ትውልድ ለአንድ ጉንዳን ከአንገት በላይ እንደሚወፍር ለታሪክ ልተውና፣ ለየ ትውልድ እንደዝህ ዓይነት ወቅሳ በእኛ ትውልድ ላይ ለመሰንዘር የሞራል ብቃት እንደሌለው ለማረጋገጥ ይወዳለው። ኢትዮጵያን ሆይ! ለመሆኑ ምን ዓይነት ሀገር ነው የተረከብናቸው? አብዛኞቻችሁ ለሕዝብ ሰቆቃና ስቃይ መፍትሔ ከማፈላለግ ፋንታ፣ ለግል ጥቅማችሁ ሲትሉ አይደለም እንደ የጥሎ ማለፍ ፖሊቲካ ውስጥ የገባችውት? አንድ መንግስት አልፎ በሌላ ሲተካ፣ ማን ነበር ወይም ማን ነው ገንዘብና ስልጣን ፍለጋ የፖሊቲካ ሽግግር ስሜወት የኖረው? መስታወት ቤት ውስጥ የሚኖር ሰው አስቀድሞ ድንጋይ መወረወር የለበትም።

አውነት ነው የእኛ ትውልድም (እዝ ላይ የራሴ ለደንቁርና ይቀድማል) የራሱ የለየለት ደካማ ጎን አለው። ይሁን እንደ፣ የሁላችን ደካማነት መቅረፍ የሚንችለው በኢላፍ-ኢላማ ፍለስፍናዊ ዜደ (የመደማመጥ፣ የመግባባትና የመነጋገር ፍልስፍናዊ ውይይት—Ilaa-fi-Ilaamee philosophic method of enquiry) በማዳበር እንደ፣ እርስ በርስ በመውቀብና በመናናቅ አይደለም። በኢትዮጵያ ውስጥ ያሉ የምርምር ተቋማት አንድም ከትምክህተኝነት፣ አልያም ከጠባብነት የጸዱ ባለመሆናቸው፣ ገለልተኛ ሆኖ የጠራ ጥናት ማካሄድ አስቸጋር የሚሆነው በዝህ ምክንያት ይመስለኛል። ህልናና ሆድ ፈጽሞ መስማማት ስለማይችሉ፣ አንዳንድ ጊዜ በትምህርተ ዓለምም ጠቸኛ መሆን አይከፋም።

ስለዝህ፣ እያንዳንዱ ትውልድ እራሱን መመርመር አለበት። የዛሬው ወጣት ስለ አህምሮውና ማንነቱ ሳይሆን ስለ አለባብሱና ስለ መኪና ብቻ ለምን አብዝቶ እንደሚጨነቅ ወይም ስለ ሕዝቡ ሰቆቃና ስቃይ ሳይሆን ስለ ዶላርዝምና ፔንሲዮን አብዝቶ የሚያስቡ የመንግስት ባለሥልጣንና የካይማኖት አባቶች ለምን እንደ አሸን መፍላት እንደቻሉ መመለስ ያለበት የአሁኑ ትውልድ ብቻ ሳይሆን ለየ ትውልድም ጭምር መሆን አለበት!!! ኢትዮጵያን ከእኛ ትውልድ ጋር የሚታረቁበት ጊዜ አሁን ይመስለኛል። የውሃ ቀጠነ ከርከር ትተን የሀገሪቱን ተጨባጭ ሁኔታ ያገናዘቤ ዘላቂ የፖሊቲካ መፍትሔ ማፈላለግ ይኖርብናል። ሕዝብን በሃይማኖትና በብሔር እያከፋፈልን ማፋጀት፣ የምዕራቡን ምርመራ ፖሊቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ጥቅም ከማስጠበቅ ውጭ ለብዙሃኑ ኢትዮጵያ ሕዝብ የሚያስገኘው ጥቅም ፈጽሞ እንደሌለ መታወቅ ይኖርበታል። በአጠቃላይ በእሳት የመጫወት አባዜ ለሁላችን የሚበጅ አይመስለኝም።

እዝ ላይ አንድ ጥያቄ ማንሳት የግድ ይላል፤ “በተለያዩ ምክንያት ከላይ የተጠቀሱትን ሁለት ጽንፈኛ አመለካከቶች ፈጽሞ ለማስታረቅ የማይፈልጉ ግለሰቦች ሲያጋጥሙንስ?” የሚል ነው። የኢትዮጵያ ፖሊቲካዊ ፍልስፍና በደንብ ያልገባው እንደ ትምክህተኛ ለደኛዬ አሮሞ መሆኔን አውቆ ኖሮ፣ ከአሮሞትና ኢትዮጵያዊነት የትኛውን እንደማስቀድም ጠይቆኝ ነበር። በፍልስፍና ዓለም ውስጥ አንድን ጥያቄ በትክክል ሳይረዱ ጥሩን መንፈስ ስለማይፈቀድ፣ “ለመሆኑ አንድን ሃገራዊ ቦርህህ ውስጥ ስትከት ቀድሞ የሚገባ አንባቢው ነው ጎፈረው?” ብዬ ጠየኩት። ጥያቄዬን መመከት አልቻለም። “ዝለዘህ ሁለቱም በቀጥታ ስለሚመለከተኝ አሮሞነት ወይም ኢትዮጵያዊነት ከእኔ በላይ ለአሳር የሚል ጽንፈኛ አመለካከት የሴፍ ዘንድ አይሰራም” አልኩት። ወንድሜ ግን ፈጽሞ ልቀበለኝ አልፈለገም። የሃገራችን አንዱ ገጽታ (ኢትዮጵያዊነትን) ብቻ እንደመለከት ዝነዘኝ። ለማንነት የሚለውን ነገር የኋላ ኪሴ ውስጥ የማልከት ከሆነ፣ ንጹሕ-ኢትዮጵያዊ መሆን እንደማልቸል አረጋገጠልኝ። እናም ዋለልኝ መኮንን ትዝ አለኝ፤ “ኢትዮጵያዊ ማን ነው?”

የማንነት ጥያቄ አንፃራዊ ምላሽ ካገኘ ከ25 ዓመታት በኋላ፣ ዛሬም የአበበ በሶ በላና የጫላ ጨቤ ጨበጠ ፖሊቲካዊ አስተሳሰብ አለመርገቡ ገረመኝ። እና ምን ማድረግ አለብን/ኝ? የአመጽ ቋንቋ የአመጽን ቋንቋ ብቻ ነው የሚረዱ የሚል ፍልስፍና መፍትሔ ያስገኝ ይሆን? ይህንን ጉዳይ (በሕይወት ካለው) በክፍል 3 ይመለስበታለሁ።

ምንጭ:- የሴፍ ሙሉጌታ ባባ፣ የኢትዮጵያን የአስተሳሰብ ቅሬሬ፣ ገጽ. 41-45

*Yoseph Mulugeta Baba can be reached at: kankokunmalimaali@gmail.com